

ДОГОВОРИ В МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНОМУ ПОСТАЧАННІ *

В організації договірних відносин по забезпеченню виробництва матеріальними і технічними ресурсами є чимало невіршених та спірних практичних питань, пов'язаних з реалізацією таких відносин. У зв'язку з цим своєчасним є вихід у світ рецензованої книги М. Ровінського і В. Езафовича. На наш погляд, вона стане корисним практичним посібником для керівників господарських організацій, працівників юридичної та економічної служб підприємства, органів арбітражу, системи матеріально-технічного постачання й збуту.

У невеликій за обсягом праці авторам вдалося докладно викласти питання правового оформлення планових актів розподілу засобів виробництва, укладання договорів у сфері матеріально-технічного постачання та їх виконання, показати найбільш раціональну структуру договорних зв'язків. Значне місце відводиться висвітленню договірних відносин щодо поставок матеріальних ресурсів. При цьому враховуються особливості в їх правовому регулюванні, закріплені новим Положенням про поставки продукції виробничо-технічного призначення, затвердженим постановою Ради Міністрів СРСР № 161 від 10 лютого 1981 р. (СП ССРСР, 1981, № 9—10, ст. 62).

У книзі вдало показано вплив господарських зв'язків по постачанню та їх правової форми — договору — на планування виробництва. Автори слушно підкреслюють, що господарські зв'язки, оформлені договорами, мають всебічно враховуватись виробничими об'єднаннями (підприємствами) при розробці п'ятирічних, а також річних планів. З іншого боку, договір є основою формування розгорнутого асортименту продукції, який затверджується самим об'єднанням або підприємством на підставі планових завдань (с. 10—11). Одночасно зазначимо, що співвідношення господарського договору і плану, їх взаємозв'язок не вичерпуються висловленими положеннями. На нашу думку, договірні інститути є важливим засобом не лише формування планів виробництва, а й реалізації планів розподілу продукції, контролю і забезпечення виконання пла-

нових завдань. Завдяки цій істотній ознаці договір є важливим інструментом регулювання виробничо-економічних відносин, а отже, в цілому дійовим знаряддям управління.

Далі у рецензованій праці йдеться про порядок формування плану поставок та оцінки виробничо-господарської діяльності об'єднань і підприємств залежно від рівня виконання ними договірних зобов'язань.

Керівники, спеціалісти виробництва, юристи-господарники знайдуть у цій книзі відповіді на питання оформлення і виконання договірних відносин, дізнаються про основні умови поставки, а також про заходи впливу, що застосовуються до порушників договірної дисципліни.

Виходячи з вимог постанови ЦК КПРС і Ради Міністрів СРСР від 12 липня 1979 р. «Про поліпшення планування і посилення впливу господарського механізму на підвищення ефективності виробництва і якості роботи» (СП ССРСР, 1979, № 18, с. 118) щодо розвитку прогресивних форм постачання, автори досить ґрунтовно висвітлили їх правові аспекти.

Окремий розділ присвячено з'ясуванню питання, яке має практичний і теоретичний інтерес, а саме про напрямки діяльності постачально-збутових органів, які уклали договір на організацію матеріально-технічного постачання. Автори цілком закономірно виділяють серед них такі, як організація постачання продукції за погодженими із споживачем графіками поставок; регулювання планових запасів матеріальних ресурсів підприємств; реалізація виділених підприємствам фондів на продукцію, надання споживачам різних послуг виробничого і комерційного характеру; централизоване укладання договорів тощо.

Ефективним правовим забезпеченням виконання рішень XXVI з'їзду КПРС щодо раціонального використання грошових та матеріально-технічних ресурсів у народному господарстві є договори, які укладаються при реалізації зайвої продукції, а також продукції, що тимчасово не використовується. При укладанні таких договорів, зазначають автори, керівники господарських організацій повинні добре орієнтуватись у правових питаннях перерозподілу, реалізації та обміну наднормативної, зайвої та некондиційної продукції. На підставі чинного законодавства і фактичного матеріалу у праці розкривається зміст і умови договірних відносин у сфері реалізації невикористовуваних матеріальних цінностей

* Ровінский М. М., Эзафович В. Н. Договоры в материально-техническом снабжении.— М.: Юрид. литература, 1981.— 120 с.

а також особливості застосування їх на практиці.

Значний інтерес викликає розділ, у якому розглядається договір тимчасового використання (прокату) технічних засобів, що здійснюється організаціями системи Держпостачу СРСР.

У цій рецензії ми не маємо на меті зупинитися більш-менш детально на недоліках праці, оскільки, з нашої точки зору, вони не істотні і не впливають на її загальну позитивну оцінку. Ще більше книга М. Ровінського і В. Езафовича виграє від висвітлення особливостей регулювання договірних відносин у сфері матеріально-технічного постачання

сільського господарства, а також відносин між органами загальнодержавної системи постачання (Держпостачу СРСР) і системи виробничо-технічного забезпечення сільського господарства.

Р. КАЛЮЖНИЙ

кандидат юридичних наук
(Київська вища школа МВС СРСР),

В. НАГРЕБЕЛЬНИЙ

(Інститут держави і права АН УРСР),

С. ДЕМЧЕНКО

заступник начальника юридичного відділу
з арбітражем Держпостачу УРСР

КОРИСНИЙ ПОСІБНИК

Зміцненню статутної й трудової дисципліни, створенню важливих передумов для підвищення продуктивності праці в громадському господарстві колгоспу багато в чому сприяє додержання чинного законодавства колгоспними органами управління. Саме тому великого практичного значення набуває рецензована праця*, в якій вміщені примірні зразки рішень правління колгоспу з найважливіших питань колгоспного життя.

Праця побудована так, що її розділи за структурою відповідають розділам Статуту колгоспу. Важливим є те, що найпринциповіші положення в кожному розділі досить повно прокоментовані, робиться огляд чинних правових норм з конкретних питань. У першому її розділі висвітлена компетенція правління колгоспу, пропонується процедура ведення його засідань та порядок оформлення рішень цього органу управління. Другий розділ присвячено питанням, що виникають при вступі до колгоспу, а також при припиненні членства.

Розглядаючи оформлення трудових відносин не членів колгоспу, автор детально аналізує порядок укладання, умови і підстави розірвання трудових договорів на будівництво різних об'єктів у сільській місцевості.

Особливий інтерес становить розділ «Земля і її користування». В ньому вміщені зразки рішень правління колгоспу з питань землекористування колгоспного двору, громадян, які проживають у сільській місцевості, відповідальності за порушення земельного законодавства, вирішення земельних спорів тощо. Автор правильно підкреслює, що з цих питань правління колгоспу не правомочне приймати остаточних рішень. У той

же час, враховуючи існуючу практику, і те, що загальні збори колгоспників (збори уповноважених) скликаються періодично, пропонується в рішеннях правління колгоспу вказувати на можливість користуватися присадибною ділянкою до розгляду цього питання зборами.

Розмір присадибної земельної ділянки колгоспного двору залежить від кількості його членів та їх трудової участі в громадському господарстві. Закон не роз'яснює, що слід розуміти під трудовою участю. У праці автор висловлює думку, що ступінь трудової участі залежить лише від того, чи всі працездатні члени двору працюють у колгоспі. Припинення роботи в ньому працездатної людини свідчить про зменшення трудової участі членів двору в громадському господарстві. Проте, вважаємо, що трудова участь членів двору в громадському господарстві визначається не лише цим. Важливе значення має і якість праці. Неналежна участь у громадському господарстві може виражатися у несумлінному ставленні до роботи, наприклад, у невиконанні встановленого в колгоспі мінімуму трудової участі.

Висвітлюючи питання про вирішення земельних спорів між громадянами, автор на підставі практики, що склалася, вносить обґрунтовану пропозицію про те, щоб деякі з цих питань розглядали колгоспи як первинні землекористувачі.

Особливе місце у праці займає розділ, присвячений питанням матеріальної відповідальності колгоспників і не членів колгоспу за шкоду, заподіяну громадському господарству. Тут детально розглядаються види матеріальної відповідальності, вказуються межі місячних утримань у рахунок погашення шкоди. При цьому підкреслюється, що відшкодується лише дійсна шкода, заподіяна колгоспному майну.

Самостійним розділом праці є розділ, в якому вміщені зразки рішень правління

* Гудзенко М. С. Решение правления колхоза.— Киев: Урожай, 1931.— 111 с.